

POVRŠINSKI INTEGRALI

Površinski integral prve vrste

i) Ako je S deo po deo glatka dvostrana površ zadata jednačinama:

$$x=x(u,v)$$

$$y=y(u,v)$$

$$z=z(u,v)$$

gde (u,v) pripada D a funkcija $f(x,y,z)$ je definisana i neprekidna na površi S , onda je:

$$\iint_S f(x,y,z)ds = \iint_D f[x(u,v), y(u,v), z(u,v)]\sqrt{EG - F^2} dudv$$

$$E = \left(\frac{\partial x}{\partial u}\right)^2 + \left(\frac{\partial y}{\partial u}\right)^2 + \left(\frac{\partial z}{\partial u}\right)^2$$

$$G = \left(\frac{\partial x}{\partial v}\right)^2 + \left(\frac{\partial y}{\partial v}\right)^2 + \left(\frac{\partial z}{\partial v}\right)^2$$

$$F = \frac{\partial x}{\partial u} \frac{\partial x}{\partial v} + \frac{\partial y}{\partial u} \frac{\partial y}{\partial v} + \frac{\partial z}{\partial u} \frac{\partial z}{\partial v}$$

ii) Ako jednačina površi S ima oblik $z=z(x,y)$, gde je $z=z(x,y)$ jednoznačna neprekidno diferencijabilna funkcija, onda je:

$$\iint_S f(x,y,z)ds = \iint_D f[x,y,z(x,y)]\sqrt{1+p^2+q^2} dx dy \quad \text{i}$$

$$p = \frac{\partial z}{\partial x} \quad \text{i} \quad q = \frac{\partial z}{\partial y}$$

POVRŠINSKI INTEGRAL PRVE VRSTE NE ZAVISI OD ORIJENTACIJE KRIVE

Površinski integral druge vrste

Ako je S glatka dvostrana površ na kojoj je izabrana jedna od dveju strana, određena smerom normale

$\vec{n}(\cos \alpha, \cos \beta, \cos \gamma)$ i $z = z(x,y)$ tada je :

$$\cos \alpha = \frac{p}{\pm \sqrt{1 + p^2 + q^2}}$$

$$\cos \beta = \frac{q}{\pm \sqrt{1 + p^2 + q^2}} \quad \text{gde je: } p = \frac{\partial z}{\partial x} \quad \text{i} \quad q = \frac{\partial z}{\partial y}$$

$$\cos \gamma = \frac{-1}{\pm \sqrt{1 + p^2 + q^2}}$$

VAŽNO

(Da li ćemo uzeti + ili – zavisi od ugla koji normala gradi sa pozitivnim delom z-ose:

Ako je taj ugao oštar, onda mora biti $\cos \gamma > 0$ pa uzimamo minus ispred korena, $\cos \gamma = \frac{-1}{-\sqrt{1 + p^2 + q^2}}$

Ako je taj ugao tup, onda je $\cos \gamma < 0$, pa uzimamo + ispred korena $\cos \gamma = \frac{-1}{+\sqrt{1 + p^2 + q^2}}$)

a $P=P(x,y,z)$ $Q=Q(x,y,z)$ i $R=R(x,y,z)$ tri funkcije, definisane i neprekidne na površi S, onda je

$$\iint_S P dy dz + Q dz dx + R dx dy = \iint_S (P \cos \alpha + Q \cos \beta + R \cos \gamma) ds$$

Površinski integral druge vrste **zavisi** od orijentacije krive.

Prelaskom na drugu stranu površi menja se znak.

STOKSOVA FORMULA

Ako su P, Q, R neprekidne diferencijabilne funkcije a L zatvorena , deo po deo glatka kriva koja je granica deo po deo dvostrane površi S , tada je:

$$\oint_L Pdx + Qdy + Rdz = \iint_S \begin{vmatrix} \cos \alpha & \cos \beta & \cos \gamma \\ \frac{\partial}{\partial x} & \frac{\partial}{\partial y} & \frac{\partial}{\partial z} \\ P & Q & R \end{vmatrix} dS$$

pri čemu su $\cos \alpha$, $\cos \beta$ i $\cos \gamma$ koordinate normale površi S koja je orijentisana na onu stranu u odnosu na koju se obilazak krive L vrši u suprotnom smeru od smera kretanja kazaljke na satu.

FORMULA OSTROGRADSKOG

Ako je S deo po deo glatka površ , koja ograničava oblast V , a P, Q i R neprekidne funkcije zajedno sa svojim parcijalnim izvodima prvog reda u oblasti $V \cup S$, onda važi formula:

$$\iint_S (P \cos \alpha + Q \cos \beta + R \cos \gamma) dS = \iiint_V \left(\frac{\partial P}{\partial x} + \frac{\partial Q}{\partial y} + \frac{\partial R}{\partial z} \right) dx dy dz$$

gde su $\cos \alpha$, $\cos \beta$ i $\cos \gamma$ kosinusi pravca spoljašnje normale površi S .

Primena:

i) Fluks vektorskog polja

Za vektorsko polje $\vec{A} = P(x, y, z) + Q(x, y, z) + R(x, y, z)$

$$\phi = \iiint P dydz + Q dzdx + R dx dy = \iiint_V \left(\frac{\partial P}{\partial x} + \frac{\partial Q}{\partial y} + \frac{\partial R}{\partial z} \right) dx dy dz$$

$$\text{div } \vec{A} = \iiint_V \left(\frac{\partial P}{\partial x} + \frac{\partial Q}{\partial y} + \frac{\partial R}{\partial z} \right) dx dy dz$$

ii) Cirkulacija vektorskog polja

$$C = \oint P dx + Q dy + R dz = \iint \text{rot } \vec{A} d\vec{S}$$

$$d\vec{S} = \vec{n} ds \quad \vec{n} = \frac{\text{gradu}}{\pm(\text{gradu})}$$

$$\text{rot } \vec{A} = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ \frac{\partial}{\partial x} & \frac{\partial}{\partial y} & \frac{\partial}{\partial z} \\ P & Q & R \end{vmatrix} = \iint \left(\frac{\partial R}{\partial y} - \frac{\partial Q}{\partial z} \right) dy dz + \left(\frac{\partial P}{\partial z} - \frac{\partial R}{\partial x} \right) + \left(\frac{\partial Q}{\partial x} - \frac{\partial P}{\partial y} \right) dx dy$$

ako je $\text{rot } A = 0$ i $\text{div } A \neq 0$ polje je onda potencijalno.

iii) Potencijal polja A

$$U(x, y, z) = \int_{x_0}^x P(x, y, z) dx + \int_{y_0}^y Q(x, y, z) dy + \int_{z_0}^z R(x, y, z) dz$$